

ROMAIN ROLLAND LEVELE AZ IRODALOMRÓL. Az orosz írók moszkvai kongresszusa alkalmából R. hosszabb levelet intézett a kongresszus előkészítő bizottságához. A levél legfontosabb elvi részeit alább idézzük:

„... Talán senki nálam határozottabban nem vallja a művész és a konkrét valóság közti minél élénkebb kapcsolat szükségességét, s nem csupán a tárgyi studiumok, hanem az alkotás teljében való újraátélés révén. Azt irtam egyszer:

„Minden gondolat, amely nem torkol cselekvésbe, elvetelés vagy áruulás.“
Es azon igyekeztem, hogy minden művem tett legyen.

Teljesen egyetértek azzal, hogy az írók egybeszójjék művészetüket a fejlődés s a társadalmi felszabadulás folyamatával, amely küzd, rombol és épít. Eként művészetük részt vesz a kor eleven erőinek mozgásában és mint am azok: valóságos természeti erő jellegét ölti fel.

Azonban tulzod, sőt ártalmas az új rend jövőjére nézve, hogy a művészet teljes egészében ebbe a szerepkörbe zárja. Biztosítani kell a költészet számára a tiszta meditáció szabad területeit s a szellem széles látomásait. Mint ahogy a tudománynak korlátlan szabadságra van szüksége a maga kutatásai számára, ugyanúgy szükséges érintetlenül hagyni a líra s a költői elmélyülés bensőséges munkáját, a maga teljességében. Az emberi szellem legmélyébe ágyazott kincsek ezek, vagy hogy magam is egy költői képet használjak: olyanok mint a kincses bányák, melyek a jövő tartalékait őrzik.

A legnagyobb költők, Goethe, Hugó, Shakespeare, Dante, Aiskhylos művei két részből állnak: egyik a maguk korának fejlődéséhez kötött, másik mélyebb gyökerű, tulhaladja a kor igényeit és törekvéseit. Ez az utóbbi rész még az utánuk következő századokhoz is szól. Költészetüknek ez a része örökítette meg dicsőségüket s az országokét, amelyben éltek.

Ezeket az értékeket, barátaim, gondolniuk kell. Nem csak a jelen időért dolgoznak, hanem az új századért is, amelynek kapunyitói. Biztosítsanak minél több szabadságot azok számára, kiknek hangja széles tereket betölteni képes. Műveljék a megtisztult költészetet s a megtisztult tudományt! Mindaz, ami a művészeteket s a tudományt a szépség és az igazság mezőire hódítja — magtára annak az új világnak, amelyet építenek. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy a művész felmentessék a társadalmi hasznú munka kötelessége alól. Nemcsak szigorú igazságérzetből fakadó kötelesség ez a közösséggel szemben, hanem a szellem egészségének nélkülözhetetlen gyakorlata. Az alkotó munkához szükséges értelmi feszültségnek egyensúlyra van szüksége. A teljes ember az, aki képes önmagában bőséges benső életet kifejleszteni s ugyanakkor közösségi munkába veti alkotó energiáit...“

VILÁGPOLITIKAI PROBLÉMÁK

AZ AUSZTRIAI PUCCKISÉRLET KÖVETKEZMÉNYEI

A puccskisérlet nem sikerült. De Hitlernek sikerült csaknem lángra lobbantania Európát. Olasz, magyar, cseh és jugoszláv csapatok vonultak az osztrák határ felé. A háború előszele száguldott végig Európán. Ebben a háborús forgatagban azonban nem csupán az osztrák fasizmus árulta el teljes ingatagságát, nem csupán a német fasizmus árulta el kétségbeesett helyzetét, amelyben a legkétségbeesettebb háborús kalandtól és legsúlyventeljesebb megfutamodástól sem riad vissza. Az egész kapitalista Európa elárulta ebben a konfliktusban, hogy ha fél is Európa háborús rákfenéjétől, a német fasizmustól, még jobban irtózik a német fasizmus bukása mögött leselkedő baloldali forradalom rémétől.

A náci puccs előtt Anglia, Franciaország és Itália közös demarsra készültek Berlinben, hogy Németország megfenyegetésével, a vele szemben való nyílt fellépéssel is biztosítsák Ausztria „függetlenségét”. A nagyhatalmak eme tervének mintegy arcucsapása volt Ausztria megrohanása. És a közös demars mégis elmaradt. Németország minden további megalázása, minden ellene irányuló közös akció a háború szikráját pattanhatta volna ki, a német fasizmus megdöntéséhez, vagy legalább is végzetes benső legyengítéséhez vezetett volna, a német baloldali forradalom veszélyét idézhette volna föl. A kapitalizmus gyengesége, a baloldali forradalomtól való félelme következtében lehangyolottak a már lövésre kész fegyverek.

Junius 30-a és az ezt az eseményt betetőző náci puccs ezzel fordulatot jelentenek a nemzetközi politikában; fordulatot a háború előkészítésében — a forradalmi erők elleni nemzetközi harcban. A kapitalista Európa leszámítolja a német fasizmusnak a kapitalizmus benső egyensúlyát fenyegető veszélyét, gyengeségét és a forradalmi veszélyt, amely mögötte feltűnik. A kapitalista Európa a lázas fegyverkezés és a fegyveres szövetségek kiépítésének új korszakába lép.

Baldwin szavai, amelyek szerint „Anglia határai a Rajnánál vannak”, az új angol fegyverkezési program, Angliának Franciaországgal való katonai szövetsége, amely Belgiumra és Hollandiára is kiterjed állítólag és Anglia „pártfogó” álláspontja a Szovjetunió által tervbevetett kölcsönös védelmi szerződéssel szemben keleten: ezek ennek az új szakasznak talán legfontosabb tényei.

Anglia, amely talán mindaddig a német fegyverkezési igények legfőbb védnöke szerepében a francia hatalmi tényezőt egy megerősödött és a Sz. U. ellen beállított Németországgal akarta kiegyensúlyozni, most eljettette a megbízhatatlanná és ellenőrizhetelenné vált Németországot imperialista terveinek középpontjából. Anglia, amelynek imperialista érdekei elsősorban Európán kívül fekszenek, nem engedheti magát egy európai háborúba bevonnai, amellyel Németország állandóan fenyeget és amelyben — a légi fegyverek fejlődése következtében — helyzete is olyan, hogy feltétlen szüksége van a Franciaországgal való együttműködésre. Ez az egyik oka annak, hogy Anglia egy Franciaországgal való fegyveres szövetség és a Sz. U. keleti paktumtervéhez való hozzájárulás árán is biztosítani akarja Németország megfékezését. A másik oka ennek a lépésnek az, hogy Anglia fő imperialista terve: a Sz. U.-val való háború régi formájában lehetetlenné vált. A Sz. U. megerősödése, békepolitikájának nemzetközi sikerei, Németország gyengesége és politikájának ellenőrizhetetlensége lehetetlenné teszik, hogy a Sz. U. megtámadásában egy Japánnal egyidejű német-lengyel felvonulásra számíthasson. Azt jelenti ez, hogy a Sz. U. elleni háború terve lekerült az angol politika napirendjéről? Korántsem. Éppen Japánnal való katonai szövetsége (amely legujabban igen hihető és konkrét formában pattant ki a japán sajtóban) bizonyítja, hogy ellenkezőleg; ez a háborús terv döntő lépéssel közeledett megvalósítása felé. Csupán annyit jelent ez a fordulat, hogy Németországra kevésbé lehet számítani ebben a tervben, önállóságát — éppen a háború időelőtti kipattanása érdekében — ha kell katonai szövetségekkel is erőlyesen korlátozni kell és a háború közvetlen megvívására felkészülni a fegyverkezés fokozásával. Annyit jelent ez csupán, hogy a Sz. U. elleni háború megindítása egy időre — Európa oldaláról — háttérbe szorult Németország megfékezése és a forradalom veszélyétől való megóvása, s a háborúra való közvetlen fegyveres felkészülés és szövetségek kiépítése mellett. A francia-angol katonai együttműködés mellett csak a legutóbb beszélnek egy olasz-osztrák katonai megállapodásról, amely — közvetlenül — ugyancsak Németország ellen irányulva betetőzné Ausztria máris olasz gyarmati helyzetét.

Íme a német fasizmus katasztrófa politikájának, az osztrák náci puccsnak

az eredményei. A kapitalizmus háborús felkészülődésének, katonai szövetségeinek rohamos fejlődése; szinte az egész kapitalista világ szemben állása saját bomlásának termékével, a német fasizmussal. A széles tömegek undora és fokozódó harci készsége a fasiszta katasztrófa-politikával és az imperialista háborúval szemben, amelyek egyugyanazon rendszer termékeként fenyegetik az emberiséget. És tömegesen megnyilvánuló szimpátiák a másik oldalon, a Szovjetunióval szemben, amelynek politikájába görcsösen kapaszkodnak a háború felidőzésében jelenleg nem érdekelt kapitalista államok is, s amely a fasizmus általános csődjének és katasztrófa-politikájának egyetlen győzelmes ellenpólusa.

(Budapest)

Horváth János

JAPAN. I. A nemzetközi „civilizáció” rádiós és televíziós hírszolgálat, a távirati irodák jelentései, a világsajtó nagy napilapjai már negyedik éve óriási cimbetűkkel tálalják fel Japánt: „JAPAN HADSEREGE VLADIVOSZTOK ELŐTT!” „JAPAN BEVONUL A SZOVJETUNIÓBA!” „JAPAN LESZÁSZAMOL OROSZORSZÁGGAL” és így tovább naponta, színesen és változatosan mindig a „LEGUJABB” rovatban. Közben aztán néha egy-egy eldugott hír: „Nagyméretű panamák Japánban. Állítólag benne van a pénzügyminiszter is?“, vagy „Véres május elseje Japánban”, (augusztus elsején a szöveg ugyanez) vagy pedig „Súlyos gondok a lakosság rizs ellátása körül Japánban” és így tovább, mindig eldugottan, mindig kisbetűkkel. Mindettől függetlenül kétségtelen, hogy Japán, különösen a mandzsuri Nonni folyónál történt „határc incidens” óta (1931), állandóan az érdeklődés „homlokterében” áll és számos jelentős sajtóorgánium által, főként stratégiai tevékenységéért ismételt dicséretben részesült. Így pl. 1933 április 30-i vasárnap számának vezércikkében a budapesti „Pesti Napló” többek között azt írta róla, hogy: „Japán seregei, tankjai, ágyui, szorosan a Szovjetbirodalom tőszomszédságában állnak és Oroszország ájult tehetetlenségben szemléli Japán előrenyomulását. Japán, ha akarná, egész Szibériát elragadhatná most és ellenállás nélkül megsirozhatna, akár az Ural hegységig is!” Közben azután valószínűleg történt valami, ami miatt Japán egyelőre mégse „ragadhatta” el egész Szibériát az Uralig. Japán tehát évek óta „napirenden” van. Hol a Népszövetségből lép ki, hol fiókcsászárságot nyit Mandzsukuo címen, hol véd- és dacsövetséget köt Hitlerrel az egész világ, de főként a Szovjet és a franciák ellen. Közben permanens „büntetőexpedíciót” vezet Mandzsuriában „kinai rablók” és más civilizálatlan rendetlenkedő alattvalók ellen, otthon a szigetországban pedig 60.000 „veszedelmes elégedetlenkedőt” lakatlan szigetre deportál.

2. Ilyen körülmények között, s mindezek figyelembevételével tudunk kell Japánról a következőket: A tulajdonképpeni „szigetország” vagy „anyaország” területe 381 ezer 576 négyzetkilóméter, lakóai száma pedig 75 millió. (Nem számítva ide Koreát, amelynek 220 ezer négyzetkilóméternyi területén kb. 20 millió ember lakik és amely valamennyi japán „tartomány” közül, már viszonylag több japán lakosa miatt is, leginkább tartozik a szorosan vett „anyaország”-hoz.) A lakosság szaporulata nagy. Ezer lakosként évente 15. (A Szovjet-Unióban 24!), úgy hogy Japán lakossága évenként átlag egy és fél millió emberrel növekszik. A lakosság négyzetkilóméterenkénti sűrűsége kb. 175, amikor pl. legalábbis lakosságának „elviselhetetlen” sűrűsége miatt a Japánnál mindenestre kevésbé offenzív Belgium négyzetkilóméterenkénti lakos-sűrűsége 266, Hollandiáé pedig 227! A 100 ezer lakoson felüli japán nagyvárosok összlakossága meghaladja a 15 milliót. Ezek közül 2 és fél millió ipari munkás, akik közül viszont kb. 1 millió munkanélküli. A dolgozó ipari munkások 53 százaléka a textiliparban, 14 százaléka a gép- és vasiparban, 6 százaléka az acél és ugyanannyi a vegyi-iparban dolgozik. Japán lakosságának legnagyobb része nélkülöz. S ugyanakkor, amikor az élelmiszerek